ఐదారేళ్ళ క్రితం—

తేదీ తిథివార నక్షత్రాలు గుర్తులేవు.

ఓ రోజు సాయంత్రం శర్మనాకతన్ని పరిచయం చేసేడు. పేరు రామ్మూర్తి. ఉద్యోగం ఫలానా ఆఫీసులో గుమాస్తా మా వూరికి బదిలీ అయి వచ్చాడు.

రామ్మూర్తికీ నాకు మధ్య స్నేహం చాలా తొందరగా వృద్ధికాసాగింది. దీనికో కారణం వుంది. మేవిద్దరవూ వొకే జాతి పక్షులం. అతనికీ నాట

విహారి & శాలివాహన

కాలు వేసే జబ్బుంది. కావంటే నేను కథలు కూడా రాస్తాను.

మా స్నేహానికి నవమాసాలు నిండిన రోజున అతనో చిన్న 'ట్రిక్' వాడు. ఆ రోజు మధ్యాహ్నం రామ్మూర్తి నాకు ఫోన్ చేసేడు. సాయంత్రం పార్కుకి రావలసింది; శర్మ, చంద్రమౌళి, వినాయకరావ్ వగైరలంతా వస్తారు అవటా అని. నేను సరే అన్నాను.

సాయంత్రం పార్కులో మా అందరికీ కాఫీలు పోయించాడు రామ్మూర్తి. ఆ తర్వాత సిగరెట్ కేస్‌లోంచి సిగరెట్ తీసి వెలిగించుకున్నాడు. ముక్కు మీద కళ్ళజోడుని కుడిచేతి చూపుడు వేలుతో సరిచేసుకున్నాడు. అదొక అలవాటతనికి కనీసం పదినిముషాల కొకసారైనా అతని చెయ్యి ఆ అసంకల్ప ప్రతీకార చర్యని చేస్తూవుంటుంది.

"నే చెప్పబోయే విషయం విని మీరేం కంగారు పడకండి". అంటూ మొదలెట్టాడతను. "మూర్తిగారితో పరిచయమైన రోజు నేనో ప్రొడ్యూసరుకి జాబు వ్రాశాను. తాను తీయబోయే చిత్రంలో నాకో వేషం ఇవ్వమని" అంటూ నావైపు చూసేడు రామ్మూర్తి.

"గుడ్ మ్యావ్...అయితే ఇవాళ జవాబొచ్చిందన్నమాట" శర్మ అడిగేడు.

"చెప్తాను" అని సిగరెట్ నమ్మ గట్టిగా లాగాడు రామ్మూర్తి" అప్పట్నుంచీ ప్రతి నెలా అదే రోజు అదే నిర్మాతకి జాబు రాస్తున్నాను."

"అయితే ఇంకేం...ఊపేసేనీ ద్దు" చంద్రమౌళి చిత్రంగా అన్నాడు

"రాయాలి మాష్టారూ ... అలాగే రాయాలి...ఆ 'శీల్' వున్నప్పుడే సాధ్యమైనన్ని ప్రయత్నాలు చెయ్యాలి"

"ఓ... కే...కొట్టండి...ఇంత ఏ చిత్రంలో వచ్చిందీ ఛాన్స్" వినాయక రావ్ అడిగేడు.

రామ్మూర్తి కళ్ళజోడు సరిచేసుకున్నాడు. "అదే పాయింటు కొస్తున్నాను. అలా ప్రతినెలా అదే రోజున రాసిన ప్రతి జాబునీ ఒక నిర్మాతకు పంపించాను. అంటే వెరసి తొమ్మిది ఉత్తరాలు ఇప్పటికి. అన్నీ ఒక కొయ్యలో వెళ్ళినయ్. ఇంతకీ అసలు విషయమేమిటంటే వాటిలో ఏ వొక్కటికీ కూడా ఇవ్వాళ్టిదాకా జవాబు రానూ లేదు. అతీగతీ తెలీనూలేదు."

చిత్రమేమిటంటే ఆ జాబులన్నిటి సంగతీ ఈనాటికీ అలాగే వుండిపోయింది.

ఆ తర్వాత చాలసేపు సినిమా ఛాన్స్‌ల గురించే సాగింది సంభాషణ.

తొమ్మిది గంటల ప్రాంతంలో మేమందరం విడిపోయాం. రామ్మూర్తి నాతోనే వచ్చాడు. కోనేటి సెంటర్ దాకా వచ్చి నిలబడ్డాం. అక్కడ మా దారులు వేరవుతయ్.

"నేవస్తా మాష్టారూ మరి" అని సెలవు తీసుకోబోతూ ఠక్కున అడిగేడు "వో రెండ్రూపాయిలు కావాలి మాష్టారూ" అని.

"అలాగే" అంటూ రెండు నోట్లూ తీసిచ్చాను. అతను థాంక్స్ చెప్పి వెళ్ళిపోయాడు.

ఈ సంఘటనతో నటుడిగా రామ్మూర్తి గుర్తుకొచ్చినప్పుడల్లా వినాయకరావ్ జోకూ, గుర్తుకొస్తూ వుంటుంది. అతనంటూ వుంటాడు, "గురువుగారిది వన్ వే ట్రాఫిక్. రామ్మూర్తి జాబులకి జవాబివ్వటం నేరంగా భావిస్తున్నారన్నమాట సినిమాలవాళ్ళు" అని.

వినాయకరావ్ మాటల్లోని 'వన్ వే ట్రాఫిక్' పదం నాకు మరో అర్థాన్ని స్ఫురింపజేస్తూవుంటుంది.

రామ్మూర్తి నాకా తర్వాత మరికొంచెం సన్నిహితుడైనాడు. లైబ్రరీ వరండాలోనూ, పార్కులోనూ, మా ఆఫీస్ కాంటీన్‌లోనూ, వాళ్ళ ఆఫీసు బయటి తంగేడు చెట్టుక్రిందా చాలా తరచుగా కలుసుకోసాగాం మేము. అంతేకాక, రెండు మూడుసార్లు అతని శ్రీమతిని తీసుకుని మా యింటికొచ్చాడు రామ్మూర్తి. ఆ విధంగా మా యింటావిడకీ. రామ్మూర్తి భార్యకీ కూడా స్నేహం కలిసింది. ఆవిడ పేరు జయమ్మ.

రామ్మూర్తీ నేనూ అంతగా దగ్గర కావటానికి ముఖ్య కారణం ఇంకొకటి వుంది. అది మేమిద్దరవూ కలిసి అతి తరచుగా సినిమాలకు పోవటం. అందులోనూ రాత్రి సెకండ్ షోకి. శర్మ, చంద్రమౌళీ సెకండ్ షోని నిషేధించిన మనుషులు. వినాయకరావ్ తొమ్మిది దాటితే నిద్ర కాయలేడు,

రాత్రిళ్ళు ఏ ఎనిమిది. తొమ్మిదింటికో వచ్చి 'మాష్టారు కొత్త పిక్చర్ చూపించరూ' అనేవాడు. నేను 'అలాగే సార్' అంటూ కదిలేవాణ్ని.

ఆర్థికంగా ఆలోచిస్తే రామ్మూర్తీ నేనూ కూడా సగటు మనుషులమే. కాకుంటే నా జీతం రాళ్ళు నాలుగు ఎక్కువ అన్నది యదార్థం. బహుశా ఈ వ్యత్యాసమే-డబ్బుకు సంబంధించినంత వరకూ నన్ను రామ్మూర్తి కన్నా వో మెట్టుపైన నిలబెట్టినట్టుంది. సినిమాలకూ, సాదర్లకూ రామ్మూర్తి నన్నాశ్రయించేవాడు. ఎప్పుడూ మొహమాటానికన్నా తను సినిమా టిక్కెట్లు కొంటాననేవాడుకాదు రామ్మూర్తి. నేనూ ఆ విషయం పట్టించుకునేవాణ్ని కాదు. అలాగే మేమిద్దరవూ ఎక్కడ కలుసుకున్నా సరే, ఆ వెంటనే రామ్మూర్తి కాళ్ళు హోటల్ వైపు దారి తీసేవి. అక్కడిదాకా వెళ్ళిన తరువాత "కాఫీ తాగించండి" అనేవాడు. నేను నవ్వి లోపలికి నడిచేవాణ్ని.

కాఫీ పేరుతో లోపలికి తీసుకొచ్చినా ఘనపదార్థాలంటేనే రామ్మూర్తికి ఇష్టమెక్కువ. వాటినే ఆర్డరిస్తూవుండేవాడు. సర్వర్ బిల్లు రాస్తుండగానే జోక్ వేసేవాడు రామ్మూర్తి "బాబ్బాబు...అది ఇటు చూపకు. నీ అంకెలు చూస్తే తిన్న టిఫిన్ కాస్తా నీరయిపోతుంది కళ్ళు తిరగొచ్చు" అంటూ.

ఆ రోజు—

ఆడిటోరియమ్‌లో 'బ్రిడ్జ్' టోర్నమెంట్స్ జరుగుతున్నాయి. నేనూ ఆడుతున్నాను. రాత్రి ఎనిమిది దాటింది. రామ్మూర్తి వరండాలో నిలబడి నా కోసం కబురు చేసేడు. నేను బయటికొచ్చాను. "ఏం మాష్టారూ...విశేషాలేవిటి?" అంటూ.

"ఏవున్నయ్ గురుగారూ" అంటూ కళ్ళజోడు సరిచేసుకున్నాడు. "ఏవిటీ టోర్నమెంటా?" అంటూ పరామర్శించాడు. నేను అవునన్నాను.

"నలభై నిముషాల్నుంచి కాపలా కాస్తున్నా మాష్టారూ, మీరు బయటికొస్తారేమో అని" అంటూ అదోలా నవ్వాడు.

"ఈజిట్?" అంటూ ఆశ్చర్యపోయాన్నేను.

"ఊఁ...మూర్తిగారూ ఏదో సాయం చెయ్యాలండి. మా వదినా పిల్లలు వచ్చారట యింటికి. మా ఆవిడ ఆఫీసుకు కబురు చేసింది. ఇంట్లో తండులాలు నిండుకున్నాయి. సాయంత్రం ఐదింటి నుంచీ తీవ్రమైన పోరాటం సాగించి, అందరి చేతుల్లోనూ ఓడిపోయి ఇంక చెప్పటమెందుకు...అన్యథా శరణం నాస్తి."

నేను జేబు చూసుకున్నాను. ఆరు రూపాయలున్నాయి. అదే అన్నాను "ఎంత కావాలో తీసుకోండి."

"ఓ ఫైవివ్వండి."

డబ్బు తీసికొని వెళ్ళిపోయేడు రామ్మూర్తి.

నేను గూటికి చేరేసరికి పదకొండు దాటింది. నా శ్రీమతి-రమ సినిమాకు వెళ్ళి వచ్చిందట. నేను స్నానం చేస్తుంటే చెప్పింది "జయమ్మగారూ కూడా పిక్చర్‌కి వచ్చింది."

నాకు రామ్మూర్తి మాటలు గుర్తుకొచ్చాయి. "ఆవిడ ఒక్కతే వచ్చిందా?" అడిగాను.

"అవును. ఆవిడా, వాళ్ళ అబ్బాయిలు ఇద్దరూ వచ్చారు."

"ఆవిడ వెంట ఇంకెవరూ లేరా?" అనుమానంగా గుచ్చిగుచ్చి అడిగాను.

రమ నవ్వింది. "ఏవిటీ డిటెక్టివ్‌లా ప్రశ్నలేస్తున్నారు. ఇంకెవ్వరూ రాలేదు. ఆవిడా పిల్లలే వచ్చారు" అంది కళ్ళు చికిలిస్తూ.

మరి, రామ్మూర్తి అలా ఎందుకు చెప్పాడా నా దగ్గర అనే అనుమానం కలిగింది నాకు. అయితే ఆ విషయం గురించి ఎక్కువగా ఆలోచించలేదు నేను. ఏదో అవసరానికి అబద్ధం ఆడేడేమోనని సరిపుచ్చుకున్నాను.

మరో పది రోజుల కనుకుంటాను. రామ్మూర్తి మా ఆఫీసు కొచ్చాడు. కాసేపు కథల కబుర్లు చెప్పుకున్నాం. నేనేవీ వ్రాయకపోవటంమీద చాలాసేపు పోట్లాడేడు రామ్మూర్తి. క్షణాల తర్వాత అడిగాడు. "మూర్తిగారూ, మీకు క్లాత్ షాపులో ఖాతా వుంది కదూ..."

నేను ముక్తసరిగా "వుంది" అన్నాను. అతను కళ్ళజోడు సరిచేసుకుంటూ ఎటో చూపులు మరల్చేడు. మా యిద్దరికీ ఒకరి వ్యక్తిగత విషయాలు, కుటుంబ సమస్యలూ మరొకరికి – చాలావరకూ – తెలుసు.

"మొన్న మా సిస్టర్ అమ్మాయ్ వచ్చిందండీ ఆవిడకి పెళ్ళయి ఏడేళ్ళయింది. ఇప్పటిదాకా ఏనాడూ మా యింటికి రాలేదు. నేనూ చెల్లెలుగదా అని ఏనాడూ ఏమీ పెట్టుపోతలు జరపలేదు. ఆవిడ్ని ఇవాళ పంపించాలండి."

నాకు మొదట్లోనే విషయం అవగతమైంది.

"మా ఆవిడేమో చీరే రవికా తెమ్మని పోరుతోంది. మా సంగతి మీకు తెలును కదా అసలే అంతంత మాత్రం అందులోనూ ఇది 'పాపర్‌వీక్'",

అతను నెలలో నాలుగు వారాల్ని నాలుగు పేర్లతో పిలుస్తూవుంటాడు. సూపర్ వీక్, పేపర్ వీక్, కాపర్‌వీక్, పాపర్ వీక్ అంటూ—

రామ్మూర్తి మరోసారి కళ్ళజోడు సరిచేసుకొని అడిగాడు, "మీ ఖాతాలో ఆ రెండూ ఇప్పించి పుణ్యం కట్టుకోవాలి."

"సరే అలాగేలెండి" అన్నాన్నేను కాదనలేక. కాఫీలు తాగిన తర్వాత ఇద్దరంవూ కొట్టుకు వెళ్ళేం. రామ్మూర్తే సెలక్టు చేశాడు. చీర, జాకెట్ పీసూ బిల్లు ఇరవైఆరు రూపాయలయింది. నా ఖాతాలో రాయించి బయటికొచ్చేను. రామ్మూర్తి 'చాలా చాలా థాంక్స్' చెప్పి వెళ్ళిపోయాడు. అతనా బిల్లు తాలూకు సొమ్మును ఎలాగూ చెల్లువేయలేడని నాకు తెలుసు. ఎందుకనంటే అతని వ్యవహారం 'వన్ వే ట్రాఫిక్' కనుక. అయినా రామ్మూర్తి అడిగిన దానికి నేనెందుకు కాదనలేకపోయానో నాకే తెలీలేదు. ఆ తర్వాత వితర్కించుకుంటే అసలు బలహీనత ఏవిటో తెలిసింది. అది నాలోని మెతకదనం.

ఆ రాత్రి పొరపాటున టేబుల్‌మీద పడేసిన బిల్లు గురించి ప్రశ్నల వర్షం కురిపించింది రమ. వాస్తవం చెప్పాను. ఆమె కూడా నా చర్యను సమర్థించలేదు. పైగా నా మెతకదనాన్ని ఎత్తిపొడుపు మాటలతో నిందించింది.

రెండు రోజుల తర్వాత సాయంత్రం పార్కులో కలిసేరు రామ్మూర్తి శర్మా చంద్రమౌళి, వినాయకరావ్ అందరమూ వున్నాం. చాలాసేపు పిచ్చాపాటీ మాట్లాడుకున్నాం. ఉన్నట్టుండి రామమూర్తి నాకో పోస్టుకార్డు యిచ్చేడు. నేను తీసుకుని చదివాను. అది వాళ్ళ చెల్లెలు రాసిన ఉత్తరం. ఆమె రామమూర్తి ఆదరణకు అతను పెట్టిన చీరె రవికలకు కృతజ్ఞతలు చెబుతూ రాసింది.

"ఎక్కణ్ణుంచీ రాయ్ ఆ వర్తమానం? ఏ కథకన్నా పురుడొచ్చిందా?" అంటూ నవ్వేడు వినాయకరావ్. అందరూ గొల్లున నవ్వేరు. అలాంటిదేం లేదని, తన కథలకీ కన్సెప్షనే గానీ డెలివరీ లేదనీ ఎదురు జోకేసేడు రామ్మూర్తి. మరోసారి అందరంక్రా నవ్వుకున్నాం.

బయటికి వచ్చేస్తుండగా రామ్మూర్తి హోటల్ కేసి దారితీసేడు. "నిజంగా మీ ఋణం తీర్చుకోలేనిది గురూగారూ. ఆడపిల్ల ఎంత అల్పసంతోషో స్పదర్థమైంది నాకు. ఆ సంతోషాన్ని నాకూ, మా అమ్మాయికీ కలిగించిన మీకు నిజంగా కృతజ్ఞుణ్ణి."

"దానిదేముంది లెండి. మనసలు గుడ్డలకొట్లో ఖాతా పెట్టింది మన ఐదుగురి చెల్లెళ్ళకోసమేగదా. నాకు మీరు వేరే చెప్పాలా" అన్నాన్నేను

వెళ్ళి హోటల్లో కూర్చున్నాం. రామ్మూర్తి చపాతీకి ఆర్డరిచ్చేడు. నాకు కాఫీ చాలన్నాను. అతను గ్లాసెడు మంచినీళ్ళు త్రాగి చెప్పటం మొదలెట్టేడు, "నాకు చాలా ఆకలిగావుంది మూర్తిగారూ. ఇవాళ ప్రొద్దున్నించీ కూడు లేదు."

"నిజం?" ఆశ్చర్యపోయాన్నేను.

"ఏం చెప్పమంటారు మూర్తిగారూ. నిజంగానే ఇవాళ మా యింట్లో పొయ్యిలో పిల్లి లేవలేదు. పిల్లలకు మాత్రం నాలుగు మెతుకులు పడేశాం. మీరు

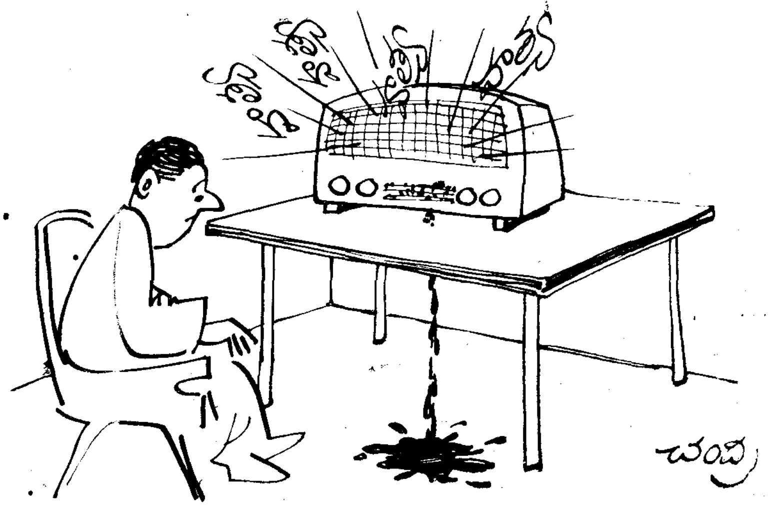

ఏమీ అనుకోరనే నమ్మకం నాకుంది. నా పాలిటికి దేవుడులాంటి వారు మీరే గదా. అంచేతే చపాతీకి ఆర్డరిచ్చేను. ఇంకేదన్నా కూడా తీసుకుంటాను,"

"అలాగే దానికేవిటండీ"

చపాతీ వచ్చింది. రామ్మూర్తి దాన్ని చాలా ఆత్రంగా తినసాగేడు. మరి కొంచెం కుర్మా తెమ్మని చెప్పి రెండు ఇడ్లీ కూడా ఆర్డరిచ్చేడు. ఆ తర్వాత రవ్వట్టు చెప్పేడు. ఆనక కాఫీ తాగేడు.

"ఎల్లుండి దాకా నన్ను గురించి బెంగ లేదు మూర్తిగారూ. మీ దయవల్ల. ఎటొచ్చీ మా ఆడదానికి మాత్రం..." అంటూ నవ్వేడు.

నేను బిల్లు చెల్లించి బయటికివచ్చేను. నా ప్రక్కగా సైకిల్ని నడిపిస్తూ "చిల్లరుందా గురూగారూ" అన్నాడు. నేను జేబులో వున్న ఎనభై పైసలూ తీసి అతని చేతికిచ్చేను. అతను సైకిల్ స్టాండువేసి కిల్లీ కొట్లో ఓ సిగరెట్ పెట్టె అగ్గిపెట్టె, కిల్లీతీసుకుని ఏభైమూడు పైసలిచ్చేడు. సిగరెట్ వెలిగించుకుని మళ్ళీ నడక మొదలెట్టేం. బొంబే హోటలు దగ్గరగా వచ్చేం. దాన్లోకి వెళ్ళి రామ్మూర్తి వో చిన్న రొట్టె తెచ్చేడు. "ఇది తిని మా ఆవిడ కాసిన్ని నీళ్ళు తాగుతుంది మాష్టారు..." అన్నాడు.

కోనేరు సెంటరు వచ్చింది. అక్కడే మరో అరగంట నిలబడ్డాం. రామ్మూర్తి వాళ్ళ ఆఫీసు గొడవలు చెప్పేడు. వినాయకరావ్ రాయబోయే నాటకంలో అతను ప్రవేశపెట్టున్న కొత్త టెక్నిక్ గురించి కాస్సేపు వివరించేడు. ఆ తర్వాత తన కుటుంబ సమస్యలూ గట్రా మాట్లాడేడు. నేను ఆవలింతల్లోకి దిగేసరికి అతను గమనించేడు. మరోసారి నా ఆదరణకీ అరువుకీ థాంక్స్ చెప్పి వెళ్ళిపోయాడు.

రోజులు గడుస్తున్నాయ్. మావూళ్ళో సాహితీ సమావేశాలూ గోష్ఠి కార్యక్రమాలూ ముమ్మరంగా సాగుతున్నై. ఓ ఆదివారం సాయంత్రం టౌన్ హాల్లో సాహిత్య సమావేశానికి వెళ్ళేను. సభ యింకా ప్రారంభం కాలేదు. స్పీకర్స్లో సినిమా పాటల హోరు ఎక్కువగావుంది. వరండాలోనే నన్ను ఆహ్వానించేడు రామ్మూర్తి. రామ్మూర్తిలో గొప్పమార్పొచ్చింది. మనిషి ముఖంలో మెరుపూ కళ్ళల్లోకి కాంతీవచ్చేయి. కొత్త టెర్లిన్ గుడ్డలు తొడిగేడు.

"బొమ్మేశావల్లే వుందే గురువ్ గారు" అన్నాన్నేను అతన్ని ఎగాదిగా చూస్తూ. మా పరిభాషలో బొమ్మయ్యటమంటే కొత్త గుడ్డలు ధరించటం.

రామ్మూర్తి చాలా హాయిగా నవ్వేడు కళ్ళజోడుని సరిచేసుకున్నాడు. "అటు పోదాం పదండి" అంటూ నా భుజం మీద చెయివేసి పక్కకు తీసుకుపోయాడు. పాటల హోరుకు వేగంగా వెళ్లాం.

"మూర్తిగారూ మీకోనిజం చెప్తాను. ఎవ్వరిదగ్గర అనకూడదు.మీరల ప్రామిస్ చేస్తే..."

"అలాగే లెండి... చెప్పండి..." అన్నాను ఉత్సుకతతో.

రామ్మూర్తి మరోసారి సన్నగా నవ్వేడు. మళ్ళీ జోడు సవరించుకున్నాడు. "మొన్న నా పుట్టిన రోజండి బర్త్‌డే ప్రెజంటుగా వచ్చినయ్—ఇవి." అని తన పాంటు శ్లాక్ వైపు చూపేడు "మా" లవ్ ప్రజంట్ చేసింది..."

నేను చకితుణ్ణయి అతన్ని పు తేరిపార చూసేను.

"అవునండీ అంతగా ఆశ్చర్యపోకండి మరి. ఈ మధ్య వోపిట్ట పట్టేను. స్కూల్లో టీచర్‌గా పనిచేస్తోంది. ఇంతకీ డ్రెస్ ఎలా వుంది."

నేను తెప్పరిల్లుకుని 'బాగుంది. చాలా బాగుంది." అన్నాను. నా మేధస్సు అనేక ఆలోచనల్తో నిండిపోయింది. నీతి న్యాయం గట్రా మాట్లాడుతూ వుండే రచయిత రామ్మూర్తి ఇతనేనా అనిపించింది. ఇంతలో 'సభ ప్రారంభింప బడుతోంది దయచేసి వరండాలో వున్న వాళ్ళంతా లోపలికి రావలసిందిగా కోరుతున్నాం.' అనే ప్రకటన వినిపించింది. మేమూ లోపలికి వెళ్ళాం."

నాలుగు రోజుల తర్వాత అనుకుంటాను. నేను ఇంగ్లీష్ మ్యాట్నీకి వెళ్ళాను. నేవెళ్ళి సీట్లో కూర్చునేసరికి న్యూస్‌రీల్ జరుగుతోంది. నా ముందు సీట్లోనుంచీ మాటలు వినిపించసాగేయి.

"అప్పులు చెయ్యటం గురించి నాకు కొన్ని నిర్దిష్టమైన అభిప్రాయాలున్నై చంద్రం. వాడేఁవీ ధర్మం చెయ్యటం లేదు గదా. దానికి అంతగా ఏడవటమెందుకు—" నాకు ఆ మాట్లాడేది ఎవరో అర్థమైంది. రామ్మూర్తి! అయితే సదరు చంద్రం ఎవరో మాత్రం తెలీలేదు.

రామ్మూర్తి చెప్తున్నాడు. "అందుకే వాళ్ళ దగ్గర తీసుకున్న డబ్బు తిరిగిఇవ్వటాన్ని గురించి ఆలోచించ కూడదంటాను."

"అదేఁవిటి, అన్యాయం కదూ,అది?"

"అన్యాయం లేదూ, తోటకూరా లేదు. ఈ మాత్రం దానికి వాడి కొంపేం మునిగిపోదు. ఇవాళ్టికివ్వాళ చూడు మా చంద్రమౌళిగాణ్ణి పదిరూపాయలడిగితే సనే విరా లేదన్నాడు. ఇట్టాంటివాళ్ళని నిలువునా పాతెయ్యాలంటాను నన్నడిగితే."

సంగతి తెలిసింది నాకు.చంద్రమౌళికి పైసాకూ లంకె. చంద్రమౌళి దగ్గర రామ్మూర్తి కాదు గదా బ్రహ్మఅయినా అప్పు తీసుకోలేడు. రామ్మూర్తి మాటల్లోని తీవ్రతకీ. కసికీ నాకు ఆశ్చర్యం వేసింది.అప్పు ఇవ్వకపోవటాన్ని నేరంగా భావించటమే గాకుండా తీసుకున్న అప్పును తిరిగి ఇవ్వఖ్ఖర్లేదనే 'ఫిలాసఫీ'ని వొంటపట్టించుకున్నాడన్నమాట. నాకెందుకో ఉన్నట్టుండి కోపమొచ్చింది. 'బనేవా.. డిగ్రేట్ బనేవా...' అని నాలో నేను గొణుక్కున్నాను. రామ్మూర్తి ఇంత బతకనేర్చిన వాడా అని వితర్కించుకున్నాను. రామ్మూర్తి అంతర్యాన్ని అంచనా వేసుకోవటంలో నిమగ్నమైనాను.

ఇంటర్వెల్‌లో రామ్మూర్తి నన్ను చూసేడు.విష్ చేసేడు. నేనువద్దంటున్నా వినకుండా, "తీసుకోండి" అంటూసోడా ఇప్పించాడు. సినిమా గురించి ఏదో విమర్శ మొదలెట్టేడు. సినిమా తిరిగి ప్రారంభం కాగానే నేను ఇంటికి వచ్చేశాను. ఈ సంఘటనతో రామ్మూర్తి అంటే నాకున్న అభిప్రాయం కొంచెం కిందికి దిగింది. దీన్ని గతంలో జరిగిన సంభవాలతో ముడిపెట్టి ఆలోచించసాగేను.

అటు తర్వాత చాలా రోజులు రామ్మూర్తి నాకు కనబడలేదు. నేను మాడిపార్ట్‌మెంటల్ టెస్ట్‌కి చదవటంలో పడిపోయేను. మే మొదట్లో మా పరీక్షలైనాయి.

ఆవేళ శనివారం. మధ్యాహ్నం రెండు దాటింది. ఎండ చిటచిట లాడుతోంది. గుంటూరునుంచీ మా చెల్లెలు ఉత్తరం రాసింది ఆవేళే బయల్దేరి వాళ్ళ వూరు రమ్మని.

నేను ప్రయాణపు హడావిడిలో వుండగా వచ్చేడు రామ్మూర్తి. మనిషి చాలా అలిసిపోయివున్నాడు. మొహమంతా చెమటపట్టివుంది.

"రోహిణికి రోళ్ళు పగుల్తాయన్నది ఫాక్టేమాష్టారూ" అంటూ కుర్చీలో కూర్చున్నాడు రామ్మూర్తి, సంచీలోంచి నాప్‌కిన్ తీసి వో చేత్తో కళ్ళజోడు తీసి పట్టుకుని మొహం తుడుచుకున్నాడు.

"అవునండీ, ఈ ఏడు ఎండలు చాలా ఎక్కువగావున్నై." అంటూ షర్టుచేతులు మడుచుకోసాగేను.

"ఏఁవిటీ? ఎటన్నా ప్రయాణమా?" అడిగేడు.

"గుంటూరు దాకా"

"అఁ హఁ... మీ సిస్టర్ గారింటికా" అని ఏదో ఆలోచిస్తున్నట్టు కొబ్బరిచెట్టుకేసి చూడసాగేడు.

నేను ఇంట్లోకి వెళ్ళి క్షణాల్లో తిరిగొచ్చాను.

రామ్మూర్తి లేచేడు. మెట్లు దిగుతూ "ఏఁవిటి మాష్టారూ విశేషాలు"అన్నాను.
కొత్తగా ఏం వున్నయ్ గురూగారూ మామూలు ఈతి బాధలు తప్ప" అని చిత్రంగా నవ్వేడు.

ఇద్దరమూ నడక సాగించేము.

"మాస్టారుగారూ. నిజం చెప్పాలంటే ఈ ఈతిబాధలు సమ్మర్ కంటే తీవ్రంగా వున్నాయ్ సార్. ఫరెగ్జాంపుల్. ఇవాల్టికివాళ..." సగంలో ఆపేసి సైకిల్ స్టాండ్ వేసేడు. నేనూ ఆగేను.

పక్కనే వున్న కిళ్ళీకొట్టుకేసి నడిచేడు రామ్మూర్తి. దాని ముందు సంజకు కట్టిన నిప్పుతాడుకు సిగరెట్ వెలిగించుకున్నాడు. సిగరెట్ కేస్ ని జేబులో వేసుకుంటూ వచ్చి సైకిల్ తీసుకున్నాడు.

"ఏం జరిగిందీ ఇవాళ?" అడిగేను.

"ఏమని చెప్పమంటారండి. డ్యూటీ అయిపోయి ఇంటికి బయల్దేరబోతున్నాను. మా యావిడ రిక్షాలో ప్రత్యక్షమైంది. చేతుల్లో పిల్లవాడు. అదే మా రెండో వాడండీ. ఉదయంనుంచీ వాంతులట. పిల్లాడు డీలా పడుతున్నాడు. డాక్టర్ దగ్గరకి పోయాం. ముందో ఇంజక్షనిచ్చి మందులు రాసిచ్చేడు. వాళ్ళనటు ఇంటికి పంపించి నేనిటొచ్చాను."

"ఇదేమిటండీ పాపం. మీ ప్రభు చాలా మంచి ఆరోగ్యంగా వుంటాడనుకుంటాను."

"ఉండేవాడే ఈ మధ్య బాగా నలిగిపోయాడండీ పోతపాలు వంటబట్టలేదు. వెళ్తూ రిక్షావాడికి డబ్బులిమ్మంది మా ఆవిడ, జేబులు తడుముకుంటే ఇసకాటసీ తగిలేయి చేతికి" క్షణంసేపు ఆగి కళ్ళజోడు సరిచేసుకుని నావైపు ఏదోలా చూస్తూ. "అసలు లైఫంతా నసిగా నసిగా వుంది మాస్టారూ" అన్నాడు.

సిగరెట్ పొగను చిత్రంగా పైకి వదిలి" ఏమంటారు?" అని ప్రశ్నించాడు.

నేను సన్నగా నవ్వి "ఇంతకీ మందులు తీసుకున్నారా" అన్నాను.

"అదే కదా గురూగారూ చెప్పేది" అని "ఛీ అనుకున్నా హా అనుకున్నా మీ కివాళ్ళ ఇది తప్పదు. అంతగా కావాలంటే నాలుగు దెబ్బలు కొట్టన్నా సరే మీరీపని చెయ్యాలి. మా పిల్లవాడిబతుకు మీ చేతుల్లో పెట్టేస్తున్నాను" అంటూ హఠాత్తుగా జేబులోనుంచీ ప్రిస్క్రిప్షన్ తీసి నా చేతిలో వుంచేసేడు. నేను ఆ కాగితం వైపు ఆ వెంటనే అతని వైపూ చూసేను.

"మీరు పూరి ప్రయాణం కూడా పెట్టుకున్నారు. అడగటానికి మనసొప్పటంలేదుగానీ అవసరం అలాంటిది."

"ఫర్వాలేదుగానీండి. నా దగ్గర ముప్పైమాత్రమే వున్నైమరి..." అంటూ నాన్చేను.

"చూశారుగా లిస్టు. కనీసం వో పదన్నా స్పేర్ చెయ్యండి."

నేను పది రూపాయల కాగితం తీసేను. ఆత్రంగా లాక్కున్నాడు. రామ్మూర్తి కొన్ని దశాబ్దాలనాటిఅప్పును వసూలు చేసుకుంటున్న కాబూలీ వాడిలా.

"థాంక్స్ మాస్టారూ. మరి నేవెళ్ళొస్తాను. అంటూ సైకిల్ వెనక్కి తిప్పేడు.

"అలాగే" అంటూ నేను ముందుకు నడిచేను. రామ్మూర్తి ముందు ఎందుకలా మంత్రముగ్ధుడిలా అయిపోతావని ప్రశ్నించింది మనస్సు. సమాధానం ఇవ్వలేదు. చెవులు చిల్లులు పడేట్టు రైలు కూతవేసింది. ఉలిక్కి పడి తెప్పరిల్లుకున్నాను. గబగబా స్టేషనుకేసి సాగిపోయే.

సోమవారం ఉదయం తిరిగొచ్చేను. గుంటూరు నుంచీ అన్ని విశేషాలతో పాటు రామ్మూర్తి పిల్లవాడి సంగతి కూడా చెప్పేను రమకు.

యాంత్రికమైన జీవితం క్యాలెండర్లో మరో రెండు కాగితాల్ని వెనక్కి మడిచేసింది.

శ్రావణ శుక్రవారం మధ్యాహ్నం కాఫీకి ఇంటికివచ్చేను,. కజ్జికాయలూ కారప్పూస నా ముందుంచుతూ ఈ ఘోరం విన్నారా అంది రమ.

"ఘోరమేంవిటోయ్, మహాలక్ష్మిలా ఇలా ముద్దులు కురిపిస్తూనూ" అని సరసమాడేను.

"చాల్లెండి సరసం" అంటూ అసలు విషయం చెప్పింది రమ.

"ఇవాళ జయమ్మగారింటికి వెళ్లేను. ఆవిడ్ని పేరంటానికి పిలుద్దామని. పాపం వాళ్ళ రెండో అబ్బాయ్ పోయాడుటండీ"

నేను గతుక్కుమన్నాను. "ఎవరూ, ప్రభూవాళ్ళ?"

"అవును. ఆయన మీదగ్గరకొచ్చి డబ్బు తీసి కెళ్ళాడు చూడండి ఆ రోజేనట."

"నాకు గుర్తుంది. అయ్యో...పాపం పిల్లాడు దబ్బ పండులా వుండేవాడు." రామ్మూర్తిమీద సానుభూతి నా మనసంతా నిండిపోయింది.

"అవిడ పాపం నన్ను కావలించుకుని బావురుమంది. ఆ రోజు సాయంత్రం ఐదింటిదాకా హాయిగా తిరిగేట్ట. శుభ్రంగా ఆడుకున్నాట్టండీ"...

"ఏంవిటీ?" నేను కళ్ళు పెద్దవిచేసేను.

"అవును సాయంత్రం ఐదున్నర ఆరు గంటలప్పుడు వాడికి ఫిట్స్ వచ్చేయిట. హాస్పటల్ కి తీసుకుపోతుంటే దారిలోనే పోయాట్టపాపం" క్షణంసేపు ఆగి" మీ వారి దగ్గర పిల్లవాడి మందులకి కావాలని అబద్ధాలు చెప్పి ఆ రోజే అప్పుతెచ్చారట్ట డబ్బు ఆయన ఇంటికొచ్చేసరికే అంతా అయిపోయింది. ఇది చెప్పి ఆయనఎంతగా బాధపడ్డారో చెప్పలేను. ఆ విషయాన్ని గురించే ఈ నాటివరకు కుమిలిపోతున్నారు" అంటూ చాలాసేపు బాధ పడిందండీ జయమ్మ. అన్నట్టు ఇంకో సంగతికూడా ఆయనకి రాజమండ్రి బదిలీ అయిందట. వెళ్ళి కరేట్టు ఇప్పుడిక్కడ లేదు..."

నా మేథస్సు మొద్దుబారి పోతున్నట్టు ఫీలయ్యాను. కంట్లో నలకపడి తోచనీయటంలేదు. ఇంతకీ రామ్మూర్తి బతకనేర్చినవాడో బతక నేర్వనివాడో అర్థం కావటంలేదు! *